

Ajankohtaista vesivarapolitiikasta ja rajavesistöyhteistyöstä

Vesiparlamentti

23.11.2023

Neuvotteleva virkamies Lauri Ahopelto

Sisältö

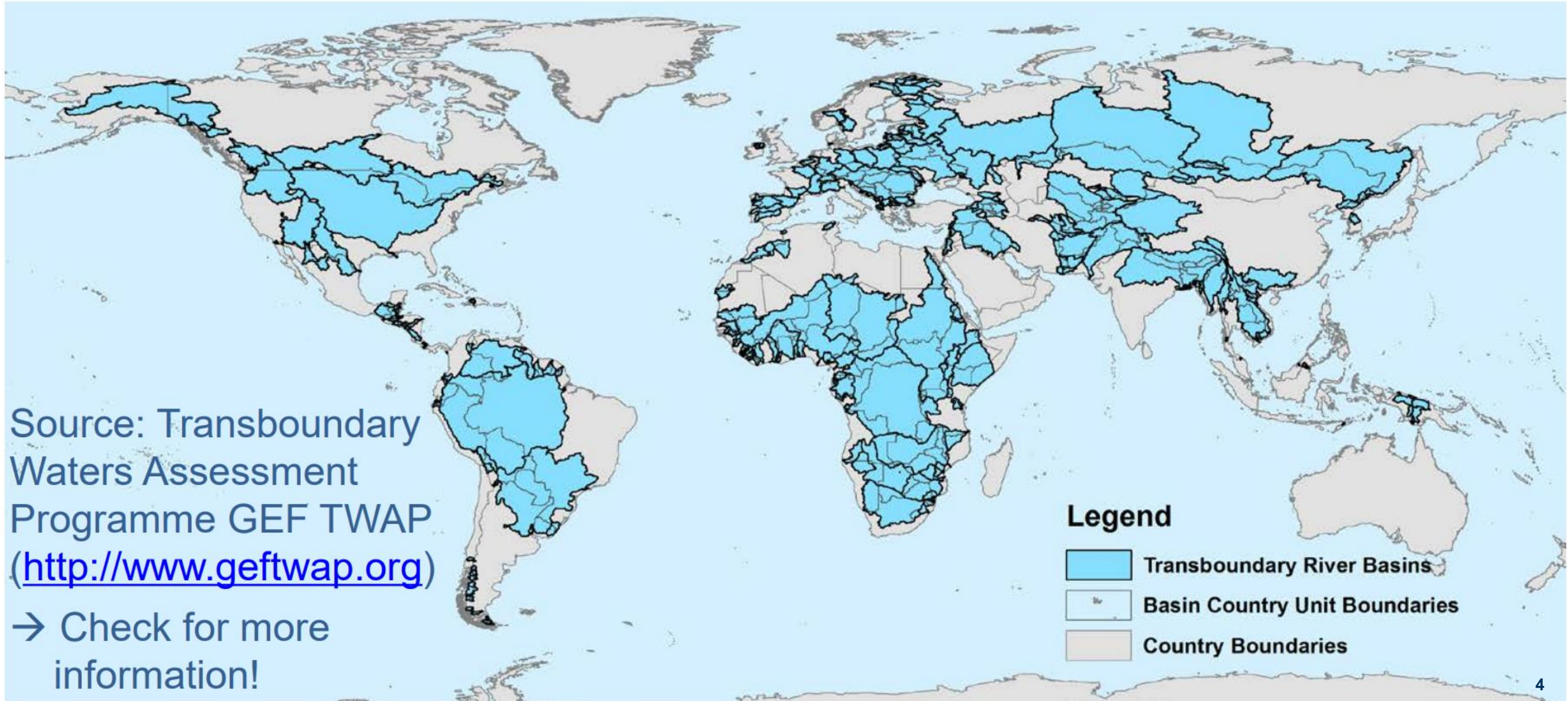
- Miksi rajavedet ovat tärkeitä?
- Miksi rajavesiä tulee hallita yhdessä?
- Miten rajavesiä hallitaan Tornionjoella ?
- Ajankohtaista rajavesistöyhteistyössä Suomessa

Miksi rajavedet ovat tärkeitä?

- Maailmassa on 286 rajavesistöä (jokia tai järviä)
 - Kattaa yli 40 % pallomme väestöstä sekä maa-alasta ja lähes 60 % maailman virtaamista
 - Näiden lisäksi on vielä lukuisia jaettuja pohjavesiä
- Monissa rajavesissä on käynnissä monenlaista kehitystä ja murrosta
 - Jokaisella omat ominaispiirteensä ja haasteensa (esim. vesivoima, kalastus, liiallinen vedenkulutus...)
 - Nämä yhdistettynä geopolitiikkaan ja erilaisiin valtasuhteisiin ylä- ja alajuoksulla ovat omiaan aiheuttamaan konflikteja

Source: Transboundary Waters Assessment Programme GEF TWAP (<http://www.geftwap.org>)

→ Check for more information!

Miksi rajavesiä tulee hallita yhdessä?

- Vesi valuu – ”hankala luonnonvara”
 - Vesi myös liikuttaa mukanaan – kaloja, ravinteita, rahtia, saasteita
 - Rajajoki vs. ylävirran ja alavirran maat. Yleensä alavirran maat halukkaampia yhteistyöhön
- Vesi on luonnollinen raja, mutta samalla se myös yhdistää ja pakottaa toimimaan yhdessä yhteisen resurssin turvaamiseksi (common pool resource)
- Maiden välinen yhteistyö on keskeistä toimivassa rajavesien hallinnassa
 - Erilaisia tapoja koordinoida yhteistyötä, mutta erilaiset jokikomissiot yleisiä

Suomi: kv-rajavesistöpolitiikan sankari

- Kaksi keskeistä kansainvälistä sopimusta rajat ylittävistä vesistä: molemmilla oli Suomella keskeinen rooli
- YK:n vuoden 1997 vesistösopimus eli New Yorkin yleissopimus
(*Convention on the Law of the Non-navigational Uses of International Watercourses*,
<http://www.unwatercoursesconvention.org>)
 - Tuli lopullisesti voimaan 17.8.2014
- UNECE 1992 vesisopimus eli Helsingin yleissopimus
(*Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes*,
<https://unece.org/environment-policy/water>)
 - Yleissopimuksen muutos avasi sen kaikille YK:n jäsenmaille(ei vain UNECE-maat)
1.3.2016
 - UNECE:n yleissopimuksella on hyvin toimiva organisaatorakenne, mukaan lukien sihteeristö ja työryhmät (toisin kuin YK:n vuoden 1997 yleissopimus)

Miten rajavesiä hallitaan Tornionjoella?

- Kv-sopimuksia ja EU:n direktiivejä toimeenpannaan Suomen ja Ruotsin välisellä rajajokisopimuksella
 - Suomalais-ruotsalainen jokikomissio on keskeinen toimielin
 - Yhteistyö on mahdollistanut monia menestystarinoita, kuten Itämeren lohen ja tulvariskien hallinnan kehittämisen
- Tornionjokilaakson toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa
 - Ilmastonmuutos, vihreä siirtymä, kaivokset...
 - Muutokseen on sopeuduttava myös rajajokiyhteistyössä

Ajankohtaista

- Uudistettu Suomalais-Ruotsalainen rajajokisopimus ollut voimassa vuodesta 2010
 - Toimii hyvin, mutta on tärkeää tarkastella, onko mahdollisuutta kehittää
- Merkittävät tulvariskialueet ja vesienhoidon keskeiset kysymykset kuultavana ensi vuonna.
- EU:ssa vesiasiat ovat pinnassa
 - EU on täynnä rajajokia
 - Water resilience initiative ja blue deal –aloitteet
 - Kuivuusriskien hallinta ollut myös paljon esillä

**Kiitos!
Tack!**

Lauri Ahopelto

Maa- ja metsätalousministeriö

Jord- och skogsbruksministeriet

Lauri.ahopelto@gov.fi